

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PUBLIKACIJOJE „NUOGI MERTINAI – DESERTAS AKIMS/ MERTINAI NIDOJE DEMONSTRAVO SAVO GROŽYBES“ („L.T.“, 2007-08-25, NR. 193/442) IŠSPAUSDINTŲ NUOTRAUKŲ

2007 m. spalio 24 d. Nr. SPR-23

Vilnius

Žurnalistų etikos inspektorius, sujungęs bei išnagrinėjęs pareiškėjų L.M. ir D.M. bei V.Ž. ir A.Ž. skundus dėl publikacijoje „Nuogi Mertinai – desertas akims/ Mertinai Nidoje demonstravo savo grožybes“ („L.T.“, 2007-08-25, Nr. 193/442) be jų sutikimo išspausdintų nuotraukų,

n u s t a t ė:

Publikacija „Nuogi Mertinai – desertas akims/ Mertinai Nidoje demonstravo savo grožybes“ („L.T.“, 2007-08-25, Nr. 193/442) yra iliustruota pareiškėjų nuotraukomis, kuriose jie vaizduojami nuogi paplūdimyje. Nuogumas yra saugomas privataus gyvenimo elementas. Šios nuotraukos savo turiniu yra asmeninio pobūdžio ir vertinamos kaip privataus gyvenimo dalis. Sprendžiant iš nuotraukų turinio, jos darytos pareiškėjams nežinant, jog yra fotografuojami. Tokiu būdu jiems net nebuvo suteikta galimybė išreikšti savo valią dėl fotografavimo ar nuotraukų panaudojimo.

Skundžiama publikacija pristatoma pirmajame laikraščio puslapyje viso puslapio dydžio nuogu pareiškėjų nuotraukomis. Šių nuotraukų panaudojimas kartu su nekorektiškais antraštėmis „Nuogi Mertinai – desertas akims/ Mertinai Nidoje demonstravo savo grožybes“ yra akivaizdžiai įžeidžiantis ir žeminantis pareiškėjus. Situacija, kurioje pareiškėjai buvo fotografuojami (poilsis paplūdimyje prie jūros), sudaro intymią privataus gyvenimo dalį ir nepasižymi jokia visuomeniniu interesu. Tai yra situacija, kai joks protingas žmogus nenorėtų būti fotografuojamas. Tokių nuotraukų viešas paskelbimas netenkina teisėto visuomenės intereso gauti informaciją, o sukuriant sensaciją siekia pritraukti skaitytojus ir patenkinti jų smalsumą.

Skundžiamą publikaciją paskelbusio laikraščio „L.T.“ vyriausiosios redaktorės Linos Varnaitės argumentą, kad Nidoje nėra įsteigta nudistų pliažų, o nuotraukos yra darytos bendrame pliažėje, kuris yra laikytinas viešąja vieta, todėl pareiškėjų teiginys, kad nuotraukos darytos specifinėje neviešojoje vietoje, t.y. nudistų pliažėje, yra visiškai nepagrįstas, žurnalistų etikos inspektorius laiko atmestinu, kadangi nors oficialiai nudistų paplūdimys ir nėra įsteigtas, tačiau pagal vietinius papročius neoficialus nudistų paplūdimys Nidoje veikia jau daugelį metų. Pačioje publikacijoje yra nurodyta, jog pareiškėjai apsinuoginę maudydavosi ir degindavosi nudistų pliažėje. Pažymėtina, jog net viešojoje vietoje būdamas žmogus nepraranda savo individualumo bei privatumo ir turi teisę išreikšti savo norą būti fotografuojamas. Pareiškėjams tokia teisė nebuvo suteikta. L. Varnaitės argumentas, kad sutinkamai su Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 174 straipsniu pareiškėjų veiksmai gali būti vertinami kaip pažeidžiantys viešąją tvarką bei žmonių rimtį, o fiksuojant teisės pažeidimą, sutinkamai su Visuomenės informavimo įstatymo 13 straipsnio 2 dalimi, asmenų, kurie yra fotografuojami, sutikimas nėra reikalingas, atmestinas, kadangi jokių neteisėtų veiksmų pareiškėjai neatliko, jokios teisinio poveikio priemonės jiems nebuvo pritaikytos, todėl pareiškėjų fotografavimui ir tokių nuotraukų viešam skelbimui pareiškėjų sutikimas buvo būtinas.

L. Varnaitės tvirtinimas, kad nuotraukos, kurios buvo išspausdintos šalia publikacijos „Nuogi Mertinai – desertas akims/ Mertinai Nidoje demonstravo savo grožybes“ („L.T.“, 2007-08-25, Nr. 193/442) buvo nufotografuotos bei gautos iš poilsiautojų, kurie tuo metu ilsėjosi su mažamečiais vaikais netoli pareiškėjų, nepašalina viešosios informacijos rengėjo atsakomybės už slapta padarytų pareiškėjų nuotraukų publikavimą be jų sutikimo, nes tik pačiam viešosios informacijos rengėjui priklauso šaltinių pateikiamos informacijos kontrolės ir sprendimo dėl visuomenės informavimo priemonės turinio teisė.

Žurnalistų etikos inspektorius pažymi, kad žmogaus nuotrauka ar kitoks atvaizdas gali būti demonstruojami, spausdinami, taip pat pats asmuo fotografuojamas tik jo sutikimu. Kiekvienas asmuo turi teisę į atvaizdą, kaip neatskiriama savo asmenybės dalį. Tai ypatinga teisė – ji leidžia priešintis atvaizdo atgaminimui ir platinimui, jei tam nėra duotas sutikimas. Teisė į atvaizdą apima ir teisę kontroliuoti to atvaizdo panaudojimą. Šiuo konkrečiu atveju viešosios informacijos rengėjas pozicijos su pareiškėjais dėl jų nuotraukų demonstravimo ar publikavimo nederino.

Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 40 dalyje apibrėžtoje privataus gyvenimo sąvokoje yra išskiriamos asmens nuotraukos ar kiti atvaizdai, kaip žmogaus privataus gyvenimo dalis, kuriuos naudoti galima tik asmeniui sutikus. Šio įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinta viešosios informacijos rengėjų, žurnalistų pareiga rengiant ir platinant viešąją informaciją, užtikrinti žmogaus teisę į privataus pobūdžio informacijos apsaugą. Žurnalistai ir viešosios informacijos rengėjai savo veikloje privalo vadovautis pagrindiniais visuomenės informavimo principais, laikytis žurnalistų profesinės etikos normų. Informacija turi būti renkama ir skelbiama tik etiškais ir teisėtais būdais.

Atsižvelgdamas į aukščiau išdėstytus argumentus, žurnalistų etikos inspektorius daro išvadą, kad nesant pareiškėjų sutikimo, viešosios informacijos rengėjas, paskelbdamas jų nuotraukas publikacijai „Nuogi Mertinai – desertas akims/ Mertinai Nidoje demonstravo savo grožybes“ („L.T.“, 2007-08-25, Nr. 193/442) iliustruoti, pažeidė jų teisę į atvaizdą, kaip teisės į privataus gyvenimo apsaugą, dalį, bei įstatymų, ginančių asmenų teisę į atvaizdą ir privataus gyvenimo neliečiamumą, reikalavimus.

Žurnalistų etikos inspektorius, vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2 dalies 1 punktu, 3 dalimi,

n u s p r e n d ė:

1. Įspėti visuomenės informavimo priemonės – laikraščio „L.T.“ – vyriausiąją redaktore L. Varnaitę, kad paskelbiant nuotraukas publikacijoje „Nuogi Mertinai – desertas akims/ Mertinai Nidoje demonstravo savo grožybes“ („L.T.“, 2007-08-25, Nr. 193/442) viešosios informacijos rengėjas pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalies, 14 straipsnio, 41 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktų reikalavimus.

2. Išsiųsti sprendimo kopiją laikraščio „L.T.“ vyriausiajai redaktorei ir pareiškėjams.

3. Viešai paskelbti sprendimą „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“, Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos interneto tinklalapyje.

Žurnalistų etikos inspektorius sprendimas gali būti skundžiamas teismui per 30 dienų nuo jo paskelbimo dienos.

Žurnalistų etikos inspektorius

Romas Gudaitis